

Samarbejde om Opgaveoverdragelse og delegation

Opgaveoverdragelse

Udviklingen på sundhedsområdet muliggør, at visse opgaver, der i dag varetages i en sektor (sygehus, kommunale sundhedssystem eller almen praksis), helt eller delvist kan varetages i en anden sektor, såvel ud fra hensynet til patientens forløb, som til at varetage opgaverne på laveste effektive omkostningsniveau. I disse tilfælde flyttes opgaverne planlagt og aftalt, så parterne har tid til planlægning". I et konkret forløb må aftaler om opgaveplacering ikke være til hinder for, at borgeren får et sammenhængende forløb.

Når opgaver flyttes, sker det planlagt og aftalt, så parterne har tid til planlægning.

Forudsætningen for planlagt og aftalt opgaveoverdragelse er:

- **dialog og inddragelse** med henblik på fælles forståelse af fremtidig praksis og ressourcebehov på berørte områder
- fastlæggelse af den **kompetenceudvikling** opgaveoverdragelsen fordrer, samt fyldestgørende kommunikation i implementeringsprocessen
- **konsekvensvurderinger herunder økonomi**

Rammer for aftale om opgaveoverdragelse er beskrevet nedenfor.

Opgaveoverdragelse omfatter dels "*ikke forbeholdte sundhedsfaglige opgaver*" dels "*forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed*"¹

Overdragelse af ikke forbeholdte sundhedsfaglige opgaver

Der kan være tale om forskellige typer af opgaver, som kan overdrages mellem sektorerne. Eksempelvis kan/er en del af de indsatser, der iværksættes i forbindelse med patientuddannelserne på sygehusene, overdrages/overdraget til kommunen, så nærhed og borgerens mulighed for at deltage i et sammenhængende rehabiliteringstilbud med udgangspunkt i den enkeltes livssituation styrkes.

Overdragelse af den type af opgaver skal overholde en dokumenteret sundhedsfaglig kvalitet. For at sikre dette, skal opgaveoverdrageren inden opgaveoverdragelsen:

- sikre tydelighed omkring, hvilke kompetencer mv., der er nødvendige for de medarbejdere, der skal løse opgaven
- medvirke til den nødvendige kompetenceudvikling, fx ved undervisning fra de fagpersoner, som hidtil har udført opgaven

Der skal også ske løbende opgaveoverdragelse mellem sygehuse og almen praksis. Principper for dette, aftales i Praksisplanen.

¹ Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp, BEK nr.1219 og Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp, VEJ nr.115

Delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed

Kommunerne løser allerede i dag mange komplekse og specialiserede sygeplejeopgaver, som er overdraget kommunen inden for rammen om delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, herunder lægeordinerede behandlingsopgaver i hjemmesygeplejen.

Jf. autorisationsloven og sundhedsloven påhviler der sundhedspersoner et særligt ansvar og forpligtelse i forhold til delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed. Der skal derfor aftales rammer for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, som sikrer tydelighed omkring det faglige, ledelsesmæssige og organisatoriske ansvar for opgaver, der udføres som delegeret forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, og hvad der skal afklares og sikres, før nye opgaver kan overdrages som delegeret virksomhed.

Aftale om delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed på tværs af sektorgrænser

Autoriserede sundhedspersoner med en forbeholdt virksomhed kan delegerer til andre at udføre opgaver (bruge medhjælp) inden for den forbeholdte virksomhed. I det følgende beskrives rammen for samarbejdet mellem behandlingsansvarlige læger i almen praksis og på sygehuse i Region Sjælland og kommunale medarbejdere – såvel sundhedsfaglige, som ikke-sundhedsfaglige medarbejdere på såvel det psykiatriske som det somatiske område, når de udfører lægelige ordinationer (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed).

Vejledningen om delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, beskriver to former for delegation:

- **Konkret delegation:** Her delegerer den behandlingsansvarlige læge i et konkret tilfælde, der vedrører en enkelt patient, opgaver inden for sin forbeholdte virksomhed til en medhjælp.
- **Rammedelegation:** Her delegerer den behandlingsansvarlige læge til en medhjælp, inden for en forud fastsat ramme, enten til behandling af den enkelte patient, eller til behandling af en defineret patientgruppe.

Overordnede principper for samarbejdet

Samarbejdet om delegation af forbeholdt virksomhed på tværs af sektorgrænser bygger på følgende overordnede principper og retningslinjer:

- Kvalitet og patientsikkerhed; Den delegerende part og medhjælp skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed og sikre, at delegationen sker til patientens bedste og lægefagligt, sygeplejefagligt og socialt ansvarligt.
- Opgaverne skal løses på det laveste effektive omkostningsniveau.
- Klare rammer og en klar ansvarsplacering: Delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed må ikke føre til, at der sker en generel uplanlagt og uaftalt opgaveoverdragelse

Rammen for udvikling i delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed

For at undgå uplanlagt og uaftalt opgaveoverdragelse, skal der indgås klare aftaler om, hvilke opgaver, der ligger inden for rammedelegationen, således at der sikres mulighed for, at de rette kompetencer, instrukser og organisering er på plads, inden opgaverne delegeres.

Overordnede aftaler af principiel karakter (omfatter alle kommuner, sygehuse, praktiserende læger) indgås af Styregruppen for Sundhedssamarbejde (SAM). Lokale aftaler (omfatter et sygehus, samarbejdende kommuner og praktiserende læger) indgås af de kommunale samarbejdsfora².

Rammedelegation i forhold til enkeltpersoner er beskrevet i det følgende:

- *Delegation fra behandlingsansvarlig læge til kommunale medarbejdere*
Der er alene tale om delegation, når opgaver i udgangspunktet er kategoriserede som forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed.³
- *Delegation til den kommunale hjemmesygepleje*
Behandlingsopgaver, som den kommunale hjemmesygepleje udfører efter lægeordination, er altid delegeret sundhedsfaglig virksomhed.

Den behandlingsansvarlige læge tager initiativ til rammedelegation til hjemmesygepleje. Når en opgave henvises til hjemmesygeplejen, foretages der en rammedelegation til den organisatoriske enhed *hjemmesygeplejen*.

Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for, at der foreligger tilstrækkelige instrukser, og at personalet er kvalificeret til at udføre opgaverne, samt at føre relevant tilsyn med opgaverne.

Den delegerende læges har ansvar for at sikre sig, at den udarbejdede instruks for udførelsen af opgaverne er dækkende. Behandlingsansvaret er altid hos den læge (praktiserende eller anden læge), som varetager behandlingen. Det lægelige behandleransvar skal altid være afklaret og kendt.

Hvis opgaven, som delegeres, ligger uden for den aftalte rammedelegation, er det kommunens opgave at gøre den delegerende læge opmærksom på dette. Lægen kan da tage stilling til, om der kan ske en konkret delegation efter nødvendig oplæring, eller om opgaven skal løses andet sted.

Medhjælpen er ansvarlig for at frasige sig en opgave, som den pågældende ikke ser sig i stand til at udføre forsvarligt.

- *Delegation til andre kommunale institutioner (f.eks. botilbud for fysisk og psykisk handicappede)*
Lægen kan delegere, typisk medicingivning, til institutioner, hvor der ikke er sundhedsfagligt uddannet personale.

Kommunen har ansvaret for at sikre, at der er personale, der er instrueret og oplært i almindelig medicingivning.

Ledelsen har ansvar for at gøre den ordinerende læge opmærksom på, hvis der ikke findes personale, der er kvalificeret til at håndtere almindelig medicingivning. Lægen skal i disse

² Kommunale samarbejdsfora - KSS'er og KSP'er.

³ Samarbejdet tager udgangspunkt i Bekendtgørelse og Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp

situationer tage stilling til, om medicingivningen kan varetages af personalet efter tilstrækkelig instruktion, om en hjemmesygeplejerske skal give medicinen, eller om patienten eventuelt skal indlægges på sygehus.

Ansvar ved delegation

Alle involverede parter ved delegation har et ansvar for at tilgodese patientsikkerheden. I Vejledningen om delegation af sundhedsfaglige virksomhed, er beskrevet hhv. ledelsens ansvar, den autoriserede sundhedspersons ansvar (den delegerende), samt medhjælpens ansvar (som kan være en autoriseret sundhedsperson, men ikke nødvendigvis).

Det er desuden vigtigt, at det altid er tydeligt for den medarbejder i kommunen, som udfører delegeret sundhedsfaglig virksomhed, til hvem og i hvilke situationer medarbejderen kan henvende sig i tilfælde af komplikationer eller uforudsete problemstillinger. Det skal også altid fremgå tydeligt, hvem der er den behandlingsansvarlige læge.